

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องเสียงพยัญชนะเสียงกัก ฐานเพดานอ่อน ในพยางค์ตายสระเสียงยาว ในภาษาถิ่นชุมพรผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาถิ่นชุมพร เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาษาถิ่นชุมพร เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาของผู้พูดภาษาที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยและอายุต่างกัน เพื่อเป็นความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาของคนที่มีถิ่นที่อยู่อาศัยและอายุต่างกัน และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการหายไปของพยัญชนะเสียงกักในภาษาตระกูลไทเพื่อเป็นความรู้ประกอบการอภิปรายผลการวิจัย

การคัดเลือกผู้บอกภาษา

ผู้วิจัยคัดเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง 16 จุด จุดเก็บข้อมูลละ 3 คน รวมประชากรกลุ่มตัวอย่าง 48 คน โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1. อายุ

เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาแล้วว่าอายุเป็นตัวแปรที่ทำให้คนชุมพรออกเสียงพยัญชนะท้ายเสียงกัก ฐานเพดานอ่อน ในพยางค์ตายสระเสียงยาวต่างกัน อีกทั้งการแปรของภาษาของคนต่างวัยเป็นเครื่องบ่งชี้ความเปลี่ยนแปลงของภาษาและใช้ทำนายการใช้ภาษาของคนในอนาคตได้ ผู้วิจัยจึงกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่มอายุเหมือนในโครงการนำร่อง⁷ คือ แต่ละกลุ่มมีช่วงอายุ 10 ปี และทิ้งช่วงอายุระหว่างกลุ่ม 15 ปี ได้แก่ กลุ่มอายุ 10-20 ปี เป็นตัวแทนกลุ่มประชากรกลุ่มเด็ก กลุ่มอายุ 35-45 ปี เป็นตัวแทนกลุ่มประชากรกลุ่มผู้ใหญ่ และกลุ่มอายุ 60 ปี

⁷ผู้วิจัยทดลองศึกษาเพื่อประกอบการศึกษาใน 2 รายวิชา คือ วิชา 411-622 สัมมนาภาษาไทยถิ่นและภาษาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย และ วิชา 411-691 การศึกษารายบุคคล

ขึ้นไปเป็นตัวแทนประชากรกลุ่มผู้สูงอายุ เหตุที่เริ่มต้น 10 ปี เพราะเด็ก 10 ปี สามารถให้สัมภาษณ์ได้ ส่วนการทิ้งช่วงห่างระหว่างอายุระหว่าง 15 ปี ก็เพื่อให้เห็นความต่างระหว่างวัยชัดเจน

2. การศึกษา

ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาหรือกำลังศึกษาไม่เกินชั้นประถมศึกษาเพื่อความคุ้มค่าแปรที่เกิดจากการศึกษา เพราะถ้ามีการศึกษาสูงกว่านี้อาจมีโอกาสได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานมากกว่านี้ อีกทั้งการกำหนดเช่นนี้ทำให้ประชากรกลุ่มตัวอย่างทุกคนได้รับอิทธิพลภาษาไทยมาตรฐานจากการศึกษาไม่แตกต่างกันมากนัก

3. ถิ่นที่อยู่อาศัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่างต้องเกิดและเติบโตในท้องถิ่นที่เป็นจุดเก็บข้อมูลจนถึงปัจจุบัน ไม่เคยย้ายถิ่นที่อยู่หรือไปประกอบอาชีพถิ่นอื่นที่ไม่ได้ใช้ภาษาถิ่นชุมพร เพราะการย้ายที่อยู่อาศัยอาจทำให้ภาษาของบุคคลนั้นเปลี่ยนไปตามอิทธิพลของภาษาถิ่นที่ย้ายไปอยู่

4. ความสามารถในการใช้ภาษา

ประชากรกลุ่มตัวอย่างทุกคนต้องใช้ภาษาถิ่นชุมพรในชีวิตประจำวันและใช้ได้เป็นอย่างดี มีอวัยวะการออกเสียงเป็นปกติสามารถออกเสียงได้ชัดเจนและมีประสาทหูดีเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการสัมภาษณ์

การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้คัดเลือกจุดเก็บข้อมูลทุกอำเภอในจังหวัดชุมพรรวม 8 อำเภอ คือ อำเภอเมืองชุมพร ท่าแซะ ปะทิว หลังสวน ละแม พะโต๊ะ สวี และทุ่งตะโก แต่ละอำเภอมียุทธศาสตร์ 2 จุด คือ จุดเก็บข้อมูลที่เป็นชุมชนชนบทและจุดเก็บข้อมูลที่เป็นชุมชนเมือง ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ด้านการบริหารในการกำหนดชุมชนเมืองและชุมชนชนบทตามที่ ฉัตรชัย พงประยูรส์ (2536:21) ได้กล่าวไว้ว่า พื้นที่แบบเมืองมีปัญหาต่างๆ เช่น มีประชากรแออัดหนาแน่น ประชากรต้องการความสะดวกสบายและความปลอดภัยผู้บริหารจึงต้องบริหารจัดการพื้นที่ดังกล่าว

แบบพิเศษ เช่น ตั้งเป็นเขตเมือง เขตเทศบาลหรือเขตพิเศษต่างๆซึ่งหมายถึงบริเวณที่เป็นเมืองและชุมชนหนาแน่นนั่นเอง ส่วนพื้นที่ที่เหลือเป็นชุมชนชนบท ด้วยเกณฑ์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงคัดเลือกตำบลในเขตเทศบาลของทุกอำเภอเป็นตัวแทนของชุมชนเมืองและคัดเลือกหมู่บ้านในตำบลนอกเขตเทศบาลเป็นชุมชนชนบท แต่อย่างไรก็ตามชุมชนในเขตเทศบาลที่ผู้วิจัยคัดเลือกให้เป็นจุดเก็บข้อมูลที่เป็นชุมชนเมืองนั้นเป็นชุมชนที่เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและธุรกิจ และการคมนาคม ส่วนจุดเก็บข้อมูลที่เป็นชุมชนชนบทนั้นเป็นชุมชนที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวและมีเส้นทางคมนาคมเข้าออกหมู่บ้านน้อย รวมจุดเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 16 จุด

เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล

1 รายการคำ

เกณฑ์การคัดเลือกคำมีดังนี้ คือ ก) เป็นคำที่มีสระเสียงยาวที่มีพยัญชนะท้ายเป็นหน่วยเสียง /k/ ข) เป็นคำพยางค์เดียว(ยกเว้นคำว่า กะ โหลก สะ โปก กระจุก และหน้าผาก) ค) เป็นคำที่คนชุมพรรู้จักและใช้ในชีวิตประจำวัน จากเกณฑ์ดังกล่าวผู้วิจัยได้คัดเลือกรายการคำจากงานวิจัยของ ฉัตรลิกา มหาพูนทอง (2539:69-70) เรื่อง “การกำหนดแนวแบ่งเขตภาษาไทยถิ่นใต้ตะวันออกกับภาษาไทยถิ่นใต้ตะวันตกโดยใช้พยางค์ที่มีสระเสียงยาวกับพยัญชนะท้าย /k/ หรือ / ?/ ” จำนวน 32 คำ และจาก พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับ พ.ศ.2542 (2546) อีก 26 คำ รวม 58 คำ เป็นคำที่มีสระเสียงยาวครบทุกเสียง เสียงละ 3 คำ แยกเป็นคำที่มีพยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง อักษรกลาง และอักษรต่ำ รายการคำดังกล่าวใช้เป็นคำทดสอบเสียงจำนวน 32 คำ (ยกเว้นคำชุด-iak ไม่มีคำที่พยัญชนะต้นเป็นอักษรสูง) เป็นคำสำรองอีก 26 คำ (มีไม่ครบทุกคำ) ดังได้แสดงไว้ในตาราง 3

ตาราง 3 รายการคำที่ใช้สำรวจการออกเสียงพยัญชนะท้ายเสียงกัก ฐานเพดานอ่อน ในพยางค์
ตายสระเสียงยาวในภาษาถิ่นชุมพร

สระ	พยัญชนะต้น					
	อักษรสูง		อักษรกลาง		อักษรต่ำ	
	คำทดสอบ	คำสำรอง	คำทดสอบ	คำสำรอง	คำทดสอบ	คำสำรอง
-iik	ฉีก	หลีก	ปีก	ปลีก	ซีก	-
-eek	เขก	เสก	เอก	-	เมฆ	เลข
-33k	แขก	แขก	แบก	แตก	แลก	แยก
- EEk	เอิก	-	เบิก	-	เลิก	-
-aak	หมาก	(หน้า)ผาก	ปาก	ตาก	ราก	ทาก
-uuk	ถูก	ผูก	(กระ)คูก	ปลูก	ลูก	(น้ำ)มูก
-ook	(กะ)โหลก	โวก	โบก	โจ๊ก	โลก	(สะ)โพก
- OOk	หอก	หมอก	ดอก	ออก	นอก	ลอก
-iak	-	-	เปียก	เจียก	เรียว	-
-i-ak	เหงือก	เผือก	เกือก	เปลือก	เชือก	เลือก
-uak	หมวก	หนวก	บวก	อ้วก	ลวก	พวก

2. แบบสอบถาม

แบบสอบถามมี 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติของ
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่สองเป็นแบบบันทึกการออกเสียง (ดูภาคผนวกหน้า 89-90)

3. อุปกรณ์สำหรับบันทึกเสียง

อุปกรณ์สำหรับบันทึกเสียงใช้เครื่องบันทึกเสียงแบบเทปกลับ

4. อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูล

อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูล ใช้ทั้งของจริง รูปภาพ การแสดงท่าทางประกอบการถามและการใช้คำถามนำ (ดูภาคผนวกหน้า 91- 92) เพื่อให้ประชากรกลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าใจ และสามารถตอบคำถามเองได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์พูดคุยกับประชากรกลุ่มตัวอย่างและบันทึกเสียงด้วยเทปบันทึกเสียงพร้อมทั้งจดบันทึกประวัติและลักษณะการออกเสียงของประชากรกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ในการสัมภาษณ์เพื่อสร้างความเป็นกันเองกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง แต่ผู้วิจัยจะไม่ออกเสียงคำทดสอบเพื่อมิให้ประชากรกลุ่มตัวอย่างเลียนแบบการออกเสียงของผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูล (คำ) มาพิจารณาการออกเสียงพยัญชนะท้ายเสียงกัก ฐานเพดานอ่อน ในพยางค์ตายสระเสียงยาวว่ามีลักษณะการออกเสียงอย่างไร แล้วคิดเป็นร้อยละและหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรภาษากับตัวแปรถิ่นที่อยู่อาศัยและตัวแปรอายุโดยใช้ค่าสถิติไค-สแควร์ (chi-square) การคำนวณค่าสถิติไค-สแควร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package of Social Science) SPSS/PC⁺ วิเคราะห์ข้อมูล ใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance) ที่ยอมรับ คือ .05 กล่าวคือ ถ้าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 เท่ากับเป็นการยอมรับสมมติฐาน แต่ถ้าค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติมากกว่า .05 เท่ากับเป็นการไม่ยอมรับสมมติฐาน